

JULKAISTU 5.2.2015

JÄNKÄVIESTI 1/2015:

- Pääkirjoitus: Entä jos?
- Ennusteet povaavat lammastalouden kasvua
- Kysely: Mitä Lapin lammastaloudelle kuuluu?
- MTK-Lapin johtokunta esittäytyy

ENTÄ JOS?

Kaksikymmentä vuotta on kulunut siitä, kun Suomesta tuli EU-jäsen. Millainen olisi ollut suomalaisen viljelijän asema, jos kansanäänestyksen tulos olisi ollut toinen? Mikä olisi muuttunut?

Muistaa ken muistaa, mutta kaksikymmentä vuotta sitten jokaisen eduskuntavaalin jonkin puolueen teemana oli maataloustukien leikkaaminen. Kirjoittamaton slogan oli tuolloin ”tapa talonpoika päivässä”. Leikimme aivan omassa hiekkalaatikossamme. Ajateltiin, että Suomen ulkopuoliset asiat eivät kosketa maatalouttamme. Tukemme ja turvamme oli valtakunnan raja.

Jos emme olisi liittyneet EU:hun, olisimme saaneet silti kaikki EU:n haitat, mutta menettäneet edut. Esimerkiksi maaseudun kehittämiseen ohjattavat rahat olisivat jääneet saamatta.

Monen suomalaisen mielessä maailma romahti vuonna 1995. Elämää oli myös muualla kuin itärajan takana. Kansallisen maatalouspolitiikan sijasta alettiin puhua EU:n yhteisestä maatalouspolitiikasta eli CAP:sta.

Moni paikallinen poliitikko ja kuluttaja kiitti siitä, että jo loppui maatalouden tukeminen. Ihme ja kumma, maataloustuet lakkasivat kiinnostamasta. Henkisesti raastava silmätikkuna ja kansakunnan syntipukkina oleminen päättyi. Mutta muutos oli valtava meille viljelijöille. Mikä todellisuudessa muuttui? Kaikki.

Markkinat vapautuivat ulkomaisille elintarvikkeille, epävarmuus ja byrokratia lisääntyivät. Mutta samalla kuluttajien tietoisuus ja asenne kotimaista tuotantoa kohtaan muuttui paremmaksi. Olemme saaneet huomata, että eivät kaikki ulkomaiset vaikutteet ole olleet huonoja.

Enää ei ole häpeä olla viljelijä. Ei kaikista ammattikunnista televisiosarjaa. Eikö meillä silloin pitäisi mennä paremmin? Ilmoitus talonpojan kuolemasta oli vuonna 1995 lievästi liioiteltua.

Kyllä kansa tiesi.

Terveisin MTK-Lapin puheenjohtaja, *Juhani Lampela*

ENNUSTEET POVAAVAT LAMMASTALouden KASVUA

Lapissa toimivien lammastilojen määrä ei kasva vuoteen 2020 mennessä, mutta uuhiluku lisääntyy jopa enemmän kuin keskimäärin koko maassa. Lapin ja Pohjois-Suomen edustajana MTK:n lihavaliokunnan lammasjaostossa juuri aloittanut Johanna Alamikkotervo pitää suuntaa uskona tuotantoon.

Teksti ja kuvat: Auni Vääräniemi

Suomen Gallup Elintarviketiedon laatimat kehitysnäkymät ennustavat lammastaloudelle kasvua vuoteen 2020 saakka.

Tuottajien haastatteluihin perustuvat luvut näyttävät lappilais-tiloilla olevan uuhia yli 12 000 kappaletta. Määrä on lähes tuplat vuoteen 2013 verrattuna.

Tervolalainen lampuri Johanna Alamikkotervo sanoo, että kasvuvaraa on, sillä kotimainen karitsanlihantuotanto on vasta noin 40 prosenttia kulutuksesta.

”Lammastalouden kannattavuuskertoimet ovat huonot, mutta silti tuottajia vaihtaa tuotantoon lampaisiin ja uusia kasvattajia aloittaa”.

Johanna Alamikkotervo

Vaikka tylt kannattavuusluvut eivät tue lammastalouden trendimäistä kasvua, saadaan alalla markkinoilta tuloja paremmin kuin aiemmin. Lammastiloilla nähdään yleisesti keinoja saada myös lisätuloja muusta kuin lihasta.

Johanna Alamikkotervo sanoo Meri-Lapin Karitsan läpilyönnin olleen merkittävä tekijä Lapin lammastaloudelle. Kemissä lampaat teurastava Rönkä on Suomen mittapuussa hyvä esimerkki koko ketjun noteeraajana.

”Kuluttajaystävällisen ketjun luominen on vakiinnuttanut tuotemerkin aseman markkinoilla ja tuonut mukaan lisää tuottajia”.

Lampureissa on monenlaisia ihmisiä, mutta yhteistä heille on yhteen hiileen puhaltaminen. Tuotanto on ammattimaistunut tilakokojen kasvaessa. Vanhasta lampaanpitäjien imagosta on Alamikkotervon mielestä päästy alalla eroon.

”Tuet tuskin tulevat nousemaan, joten tulot saadaan tuotteesta. Se tukee ammattimaisuutta. Laadukas liha tuo paremmat tulot”.

Johanna Alamikkotervo on työskennellyt lampurina Tervolassa jo kaksikymmentä vuotta. Lammastilan toiminta on monipuolista. MTK:n lihavaliokunnan lammasjaostossa hän aikoo paneutua perusasioihin.

”Lammastalouden edunvalvonta on viime ajat ollut tukien valmistelua. Kun ohjelmakausi pääsee vauhtiin, päästään taas paneutumaan esimerkiksi kuluttajatyöhön. MTK:ssa jos missä pystyy lammastalouden kysymyksiin vaikuttamaan”.

KYSELY: MITÄ LAPIN LAMMASTALOUDELLE KUULUU?

Me kysyimme, lampurit vastasivat: 1) Onko lampurin työ nykyisin ammatti vai enemmänkin elämäntapa? 2) Miten lammastaloudella menee tällä hetkellä? 3) Miltä etenkin Lapin lammastalouden tulevaisuus näyttää?

Matti Rissanen, Sodankylä

1) ”Lammastaloudesta on tulossa varteenotettava tuotantosuunta, etenkin, jos isännän itsetunto ei vaadi uutta kalustoa. Tätä voi harjoittaa hyvin monenlaisilla painotuksilla sekä intensiteetillä. Erikoistua voi voimaperäiseen karitsanlihan tuotantoon tavanomaisena tai luomuna. Olosuhteiden pakosta tai ansiosta lammastilat ovat edelläkävijöitä suoramyynnissä”.

2) ”Lapin uuhimäärä on laskenut reilusta 10 000 nykyiseen 8000 uuheen. Jatkavat tilat harkitsivat laajentamista tai jalostusta ja suoramyyntiä. Viime syksynä Pohjois-Suomen karitsateurastus sujui normaalisti. Kotimaisen karitsanlihan kysynnässä Meri-Lapin Karitsa ja suoramyynti vetivät hyvin”.

3) ”Lapin lammastalouden tulevaisuus näyttää kohtuullisilta. Tukitaso säilyy, jos sitoutuu hyvinvointikorvaukseen. Paikallinen tuotemerkki näyttäisi kantavan jatkossakin. Nykyisten lammastilojen kasvua rajoittaa tukikelpoisen pellon ja isommissa yksiköissä myös perheen työmäärä”.

Anne Jurva, Tervola

1) ”Minulle lampurina oleminen on sekä ammatti että elämäntapa. Tällä hetkellä lammastaloudella menee hyvin, joten olen toimintaan tyytyväinen. On monia, jotka kokeilevat lampaiden kasvattamista. Joillekin se sopii, joillekin ei”.

2) ”Viimeisen viiden vuoden aikana on tapahtunut parannuksia, joista Rön­gän tekemä uudistus kerintälisän antamisesta oli lähiajan yksi parhaista uudistuksista. Toivon, että seuraava uudistus olisi Novitan kanssa käynnistytvä yhteistyö kotimaisen villan ostamiseksi”.

3) ”Maisemanhoitokorvaus ja alkuperäisrotutuen nouseminen tulevat vaikuttamaan enemmän monien lampureiden talouteen kuin hyvinvointituki. Uskon lampaankasvatuksen säilyvän Lapissa, koska se on täällä mahdollista. Jos ei halua harjoittaa karjataloutta, niin lammastalous on hyvä vaihtoehto, joka sopii hyvin vaikka perheenäidille”.

Vuoden lammastila Erkki ja Ritva Lääkkö, Tornio

1) ”Meillä toiminta lähti käyntiin harrastuksena, mutta sittemmin lampaanpito muuttui lampaankasvatukseksi ja työksi. Mittakaava kertoo, onko toiminta muutaman lampaan elämäntapa vai ammatti. Kasvatuksena aloimme puhua lampaiden kohdalla silloin, kun lähdimme määrätietoisesti jalostamaan lampaita huippupässien avulla”.

2) ”Nyt lammastaloudella menee suhteellisen sopivasti, eli ei aivan hyvin, mutta ei huonostikaan. Lammas on edelleen erikoistuote ja kausituote. Jos tuotanto kasvaa paljonkin, tippuvat hinnat. EU-aikana lampaan imago on parantunut paljon. Vähän puhutaan enää villalta maistuvasta lampaanlihasta. Sopimustuotanto Rön­gän kanssa toimii hyvin”.

3) ”Tukipolitiikka ohjaa lammastaloutta kohti ammattimaisuutta. Alaan uskovat innostuvat rakentamaan uusia lampoloita. Lähiruoka antaa lammastaloudelle uutta intoa ja uskoa.”

Yhdistysten johtokuntien neuvottelupäivät Ylitornion Karemajoilla 11.-12. helmikuuta. Ilmoittaudu mukaan!
 Lisätiedot: www.mtk.fi/lappi

MTK-LAPIN JOHTOKUNTA ESITTÄYTYY

MTK-Lapin johtokuntaan kuuluvat ovat näkymättömiä, hajuttomia ja mauttomia. Väärin! Nimien takaa löytyvät ihmiset, joilla on jalat maassa ja hymy herässä. Nyt he kertovat, keitä he oikein ovat. Kuva olisi kiva!

Teksti ja kuvat: Auni Vääräniemi

Juhani Lampela, puheenjohtaja

Juhani valittiin MTK-Lapin puheenjohtajan pestiinsä vuonna 2003. Siviilissä Juhani on viljellyt kotitilaansa Kemijokivarressa Tervolassa yhdessä vaimonsa Katariinan kanssa vuodesta 1988 lähtien. Tuotantosuuntana on maito ja liha. Metsääkin on. Perheeseen kuuluu kolme aikuista tytärtä. Juhani ei viihdy paikoillaan, vaan työnteon lisäksi hän hoitaa luottamustoimia Tervolan kunnassa, tanssii ja lumilautailee. Juhani tunnetaan mikrounistaan kokouksissa ja seminaareissa sekä kissarakkaudestaan. Hänellä onkin neljä kissaa, kaksi navetassa ja kaksi pirtissä.

Hanna-Mari Kasurinen, varapuheenjohtaja

Hanna-Mari on Ivalossa sijaitsevan pihattonavetan yksi kolmesta osakkaasta. Navetta rakennettiin vuonna 2008. Sitä ennen hän oli vuokralla parsinavetassa. Hanna-Mari aloitti lehmienhoidon lomittajana. Suomenhevoset ovat lähellä hänen sydäntään ja kotipihalta löytyykin muutama yksilö. Hänen miehensä käy oikeissa töissä. Mustasta vaate-tuksesta ja nukkumisesta pitävä Hanna-Mari on kasvissyöjä. Hän lähtee vapaallaan mielellään bändikeikoille. MTK-Lapin ihmisistä Hanna-Mari on usein se viimeinen, joka menee nukkumaan.

Matti Rissanen

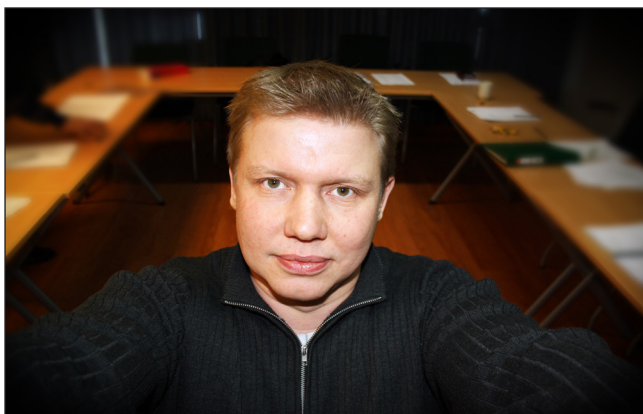
Matti isännöi Sodankylän vanhimpiin kuuluvia viljelysti-loja keskellä Jeesiön kylämaisemaa. Tilan tuotantosuunta-na on lammastalous jo neljäntäkymmenettä vuotta ja Matti edustaa kolmatta sukupolvea. Vaimo työskentelee valtion tehtävissä. Perheen tytär ja poika ovat jo aikuisia. Poika vastaa tätä nykyä perheen pienestä porokarjasta. Ennen lampurin uraansa Matti työskenteli Etelä-Suomessa kone-puolen insinöörinä tuotekehitys- ja asiantuntijatehtävissä. Hän tykkää tehdä metsätöitä ja harrastaa edunvalvontaa. Matti tunnetaan erinomaisena keskustelijana, jolta eivät tarinat lopu kesken.

Aino Kurtti, maaseutunuoret

Maitoa tuottavan kotitilansa emäntänä vuonna 2008 aloittanut Aino pyörittää tilaa yhdessä miehensä kanssa Ylitornion Mellakoskella. Perheessä on kolme lasta ja lemmikkeinä koiria ja kissa. Samassa pihapiirissä asuu neljä sukupolvea. Ennen maatilallisen uraansa Aino opiskeli itsensä sekä agrologiksi (AMK) että metsätalousinsinööriksi. Johtokunnan kuopus on toimielias tapaus, jolle maaseutunuorten toiminta on lähellä sydäntä. Aino edustaa muun muassa maatalouslautakunnassa ja Osuuspankin hallituksessa. Hän harrastaa sählyä ja haaveilee tänä talvena hiihtävänsä pitkästä aikaa.

Kimmo Kantomaa

Ylitornion Kantomaanpäässä vuonna 2011 tilalliseksi ryhtynyt Kimmo on MTK-lainen jo ainakin toisessa polvessa. Kotitilan maidontuotanto hoituu 35 lehmällä. Vaimo on palkkatöissä. Kimmo sanoo sarkasiseen tyyliinsä harrastavansa ympäristöluvan hakua uudelle navetalle. Vielä ei ole tärpännyt. Ennen tilalliseksi ryhtymistään hän ajoi nosturia kaksitoista vuotta. Vapaa-ajallaan Kimmo harjoittelee kuntosalilla. Uutena urheilulajina hänellä on hieman empiivästi lentopallo.

Terho Tennilä

Pelkosenniemen suurimman lypsykarjanpihaton juuri rakentanut Terho alkoi kotitilansa isännäksi vuonna 1985. Tilan pihapiirissä on nyt tavallansa kolme navettaa, kun aikaisemman polven aikaansaannokset on säästetty. Terhon lehmät ovat holstein-rotuisia, suuria kuin mitkä. Peltoa Terholla on yli 80 hehtaaria. Siitä hän on raivannut leijonanosan itse. Robotin laittaminen navettaan on muuttanut Terhon elämän. Kun lehmien alla kyykkiminen on loppunut, on yksin tilaa pyörittävälle tullut yhtä äkkiä vapaa-aikaa. Terho harrastaa edunvalvontaa ja osallistuu mielellään MTK-tapahtumiin.

Heikki Lehtiniemi

Maidon ja naudanlihantuottaja Heikki on Posiolla kahden navetan loukussa. Ihan totta, näin hän itse sanoo hirtehiiseen tyyliinsä. Toisessa ovat lypsylehmät, toisessa angus- ja charolaisrotuiset emolehmät. Tilanpidon hän aloitti vuonna 1986. Vaimo käy tilan ulkopuolella töissä ja niin teki Heikkikin ennen maanviljelijäksi ryhtymistä. Heikin käsissä onkin syntynyt kirveenvarsi poikineen. Palo on kuitenkin ollut aina pellolle. Jälkikasvua hänellä on viisi ja saman verran saa puhutella häntä vaariksi. Heikki on jämäpti isäntä, mutta jutuista kuultaa aina hitunen ovelaa huumoria.

Sakari Manninen

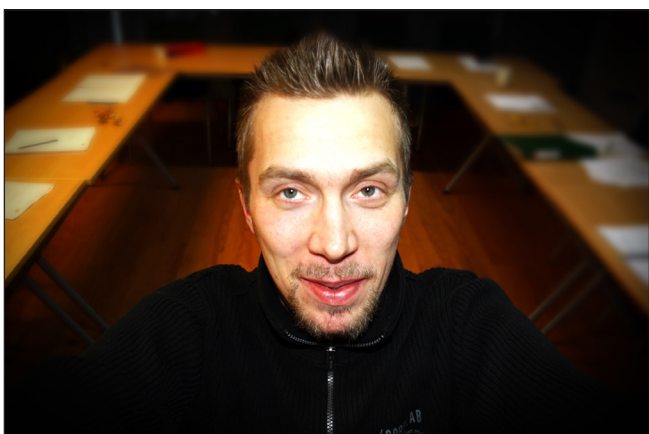
Sakari on Joutsasta maatilalta kotoisin oleva ja Rovaniemelle lypsykarjatilalliseksi muuttanut uudisasukas. MTK-Lapin johtokunnassa hän on sen tuorein jäsen, pesti alkoi tänä vuonna. Tilanpidon hän aloitti neljä vuotta sitten. Maanviljelys on aina ollut Sakarin mielessä, vaikka hän ehti entisen elämänsä aikana myydä kotitilansa pois, tehdä töitä niin Hankkijalle kuin Keskolle, myydä ikkunoita, Audeja, ovia ja teollisuuskemikaaleja. Sakarilla on kolme aikuista lasta, 15-vuotiaat kaksoset, yksivuotias il-tätähti, vaimo ja kuusi lastenlasta. Vapaa-ajalla soi haitari ja tie vie metsälle.

Marko Repo

Marko on ollut kotitilansa isäntänä vuodesta 2002 saakka. Maitoa tuottaa tällä hetkellä 85 lehmää. Markon ja vaimonsa Marikan tila sijaitsee Simon Ylikärpässä. Perheessä on kaksi lasta ja kolme kissaa. Hevosiakin löytyy. Marko valmistui agrologiksi Muhoksen Koivikosta vuonna 1994. Ennen maanviljelysuraansa hän teki töitä Faballa jalostusneuvojana. Nykyisin lehmiltä liikenevä vapaa-aika kuluu pitkälti pojan jääkiekkoharrastuksen parissa. Marko ja perhe tykkää reissata yhdessä. MTK-vaikuttamisen lisäksi Marko edustaa viljelijöitä tätä nykyä myös Pohjolan Maidon edustajistossa.

Esa Kiviniemi, MTK-Lapin valiokuntaedustaja

MTK-Lappia MTK:n valtuuskunnassa edustava Esa on maatilallinen Ylitornion Mellakoskella, johtokunnan jäsenenä jo esitellyn Kurtin Ainon mies. Ennen isännäksi ryhtymistä Esa työskenteli siellä ja täällä sekä opiskeli metsätaloutta. Kotoisin hän on Rovaniemen Jokelasta. Maitotilan pyörittämisen lisäksi Esa tekee talvisin lumiu-rakointia ja latua Ainolle. Lemmikkinä hän pitää koiraa ja ehkä toistakin pian, liittyen rakkaaseen harrastukseen eli metsästyksen. Uutena harrastuksena Esalla on lento-pallo, jota pelaamaan hän on usuttanut muitakin tuottajia.